

Leonardo
een talentrijke school

LeoZine 97

Algemeen

- Wat gebeurt er met jou als je super boos bent of extreem verdrietig of je heel onrechtvaardig behandeld voelt, en iemand blijft je 'prikken'? EN wat heeft het **DENKBREIN** en het **REPTIELENBREIN** hiermee te maken? Lees het in de **OS**.
- Het project **Beeldende kunst** is met succes afgesloten. Geweldig dat er zoveel geïnteresseerden waren.
- Het project **Feesten en Herdenken** is volop aan de gang en loopt nog door na de kerstvakantie.
- **VRIJDAGOGHTEND 18 januari 2019** vindt de schaaktoernooi tussen Terneuzen en Hulst plaats. Wederom ligt organisatie en leiding in handen van Manuel Colsen. Het schaaktoernooi vindt plaats in Hulst.

GEZOCHT: OUDERS DIE DEZE OCHTEND WILLEN RIJDEN EN MEEGENIETEN.

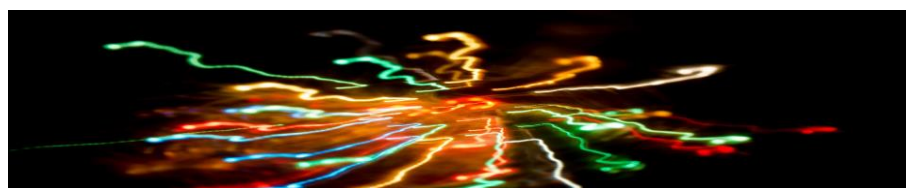
Inhoud

Algemeen	1
Tip	1
Executieve functies	2
Schaken	3
<i>MIDDENBOUW</i>	
Middenbouw Nieuws	4
<i>BOVENBOUW</i>	
Bovenbouw nieuws	5
Project Beeldende Kunst	6-7
<i>OS</i>	
Positive Discipline	8

Colofon

Dit is een uitgave van
Leonardo-onderwijs Terneuzen
OBS De Meerpaal
Sloelaan 41
4535 ED Terneuzen
Tel. 0115 696 768
Directeur: Huub Mangnus
Coördinator: Magda Heitzman
Email: magdaheitzman@ogperspecto.nl
Website: [Leonardo Terneuzen](http://Leonardo.Terneuzen)

Eindredactie: Jurgen Segers

Wij wensen alle leerlingen, hun ouders en/of verzorgers en alle andere lezers van de LeoZine fijne feestdagen en een verrassend 2019

TIP:

Bezoek ook onze website voor meer informatie en foto's:
<http://www.leonardoovl.nl/terneuzen>

Executieve functies

- Het team van Leonardo heeft recent gekeken welk profiel bij de leerling past en welke begeleidingsdoelen hierbij horen en welke executieve functies nog extra begeleiding nodig hebben.

Wat zijn executieve functies en waarvoor heb je ze nodig?

Je hebt ze o.a. nodig voor:

Instructies onthouden, geconcentreerd taakgericht werken en aanpassen bij veranderingen: leerlingen hebben hun executieve functies hard nodig voor succes op school en vooral voor een eigen-zo evenwichtig-mogelijke groei

Reactie (of respons)-inhibitie

Het vermogen om na te denken voor je iets doet.

– Werkgeheugen

Het vermogen om informatie in het geheugen vast te houden tijdens de uitvoering van complexe taken.

– Zelfregulatie van affect/emotieregulatie

Het vermogen om emoties te reguleren om doelen te realiseren, taken te voltooien of gedrag te controleren.

– Volgehouden aandacht

Het vermogen om de aandacht erbij te houden, ondanks afleidingen, vermoeidheid of verveling.

– Taakinitiatie

Het vermogen om zonder dralen met projecten te beginnen, op tijd, op efficiënte wijze.

– Planning/prioritering

De vaardigheid om een plan te bedenken om een doel te bereiken of een taak te voltooien. Hierbij moet je ook in staat zijn beslissingen te nemen over wat belangrijk en wat niet belangrijk is.

– Organisatie

Het vermogen om dingen volgens een bepaald systeem te arrangeren of te ordenen.

– Timemanagement

Het vermogen om in te schatten hoeveel tijd je hebt, hoe je die kunt indelen en hoe je je aan tijdslijmeten en deadlines kunt houden.

– Doelgericht doorzettingsvermogen

Het vermogen om een doel te formuleren, dat te realiseren en daarbij niet afgeleid of afgeschrikt te worden door andere behoeften of tegengestelde belangen.

– Flexibiliteit

De vaardigheid om plannen te herzien als zich belemmeringen of tegenslagen voordoen, zich nieuwe informatie aandient of er fouten gemaakt worden; het gaat daarbij om aanpassing aan veranderende omstandigheden.

– Metacognitie

Het vermogen om een stapje terug te doen om jezelf en de situatie te overzien, om te bekijken hoe je een probleem aanpakt; het gaat daarbij om zelfmonitoring en zelfevaluatie.

Schaken

Schaken is een spel en tevens een denksport. Het is een sport met een bord, stukken en een klok. Het doel van schaken is om de koning van de tegenstander schaakmat te zetten. Het schaakspel kent zeer veel mogelijkheden. Dit maakt het tot een uitdagende sport. De begrippen nadenken, concentreren, vooruitdenken en plannen spelen hierin een grote rol. Bovendien doet schaken een groot beroep op bepaalde aspecten uit het dagelijks leven. Zo is bijvoorbeeld goed kunnen plannen ook van belang in het dagelijks leven. Dit is één van de vele voorbeelden waar het schaken allemaal goed voor is. Iedere schaakpartij is weer anders en dat maakt het schaken juist zo bijzonder!

Diverse onderzoeken wijzen uit dat er zeker een verband is tussen intelligentie en schaken (o.a. Van Delft, 2008). Aangezien hoogbegaafde kinderen een grote behoefte hebben aan intellectuele uitdagingen en mogelijkheden om zichzelf op hun eigen manier te uiten en te ontwikkelen, is het plausibel om te veronderstellen dat zij baat hebben bij schaken (Van Delft).

*Van Delft, K.; & Van Delft, M. (2008).
Schaaktalent ontwikkelen.
Een schaakcultuur creëren door coachen, trainen, organisatie en communicatie.
Apeldoorn: Uitgever KVDC.*

Middenbouw Nieuws

Laatste weken en afsluiting project "beeldende kunst"

In de laatste weken van het project is nog heel hard gewerkt om alles af te krijgen, om zo veel mogelijk onderwerpen te kunnen behandelen en om klaar te zijn voor de afsluiting van het project. Zo hebben we nog een schilderij gekozen en deze in 4 varianten/ stijlen nagemaakt. Onze tijdlijn hebben we compleet gemaakt.

Tijdens de afsluiting van het project was er gelukkig heel veel belangstelling door veel ouders, kennissen, opa's en oma's. De kinderen hebben door middel van een zelfgemaakte puzzel de ouders laten zien wat er allemaal gedaan, gemaakt en geleerd is. Er kwamen van ouders en van kinderen veel positieve reacties. Kinderen konden (en terecht) trots zijn op wat ze bereikt hebben.

Profiel begaafdheid

Via een score formulier van Slimpuls, kunnen we scoren wat voor profiel van hoogbegaafdheid het kind heeft. Door middel van stellingen, wordt duidelijk waar een kind sterker en minder sterk in is. Door dit inzichtelijk te hebben, kunnen we gericht handelen en kinderen begeleiden in het sociaal- emotioneel en didactisch leerproces.

Executieve functies

Ook de executieve functies worden in beeld gebracht door middel van een scorelijst. Wanneer we weten wat de sterke en minder sterke executieve functies zijn van het kind, kunnen we het kind helpen. Bijvoorbeeld in het organiseren van werk, het plannen van werk, het opruimen van spullen, het omgaan met veranderingen enzovoorts.

Huiswerk klas

Wanneer we zien dat een kind moeite heeft met het maken of plannen van huiswerk, of wanneer de huiswerkomstandigheden niet ideaal zijn, kunnen we aanbieden om de huiswerkklas te verzorgen. Hier is na schooltijd een kwartier extra tijd om gericht aan huiswerk te zitten. Dit is dan niet voldoende voor het afhebben van het huiswerk, maar er wordt geholpen met de planning en wat niet duidelijk is, wordt extra aangeboden.

Start nieuw project "feesten en herdenken"

Met een feestelijk tintje, onthulden we het nieuwe project. Wanneer heb je ballonnen, slingers en vlaggen? Juist, bij een feest. Wanneer feest je? Waarom feest je? Wat is herdenken en waarom? Allerlei vraagstukken die bovenkomen en die we ook gaan behandelen in dit project. Ook maken we kennis met groepen en andere landen. Wat zijn gewoontes en tradities? Wat vieren anderen en hoe? Hoe vierden we vroeger?

Bovenbouw Nieuws

Afsluiting project "Kunst in beeld"

Alweer enige tijd geleden hebben we ons project afgesloten met een echte tentoonstelling. Drie middagen was iedereen welkom om alles te komen bekijken

Blok debating vervangt blok doelen en vaardigheden

Na de herfstvakantie hebben we het blok doelen en vaardigheden vervangen door het blok debating. We doen dit samen met groep 5. Na eerst de regels nog eens duidelijk te hebben besproken, zijn we goed van start gegaan. We hebben binnen zo'n debat verschillende rollen te verdelen. Er zijn Juryleden, een gespreksleider en natuurlijk twee partijen die samen, aan de hand van een aantal regels, discussiëren. De kinderen verdedigen niet alleen hun eigen mening maar krijgen ook wel eens de opdracht om juist argumenten voor de andere kant te bedenken... niet altijd makkelijk.

Aankondiging nieuw project

Op donderdag 15 november hebben we het thema "FEESTEN EN HERDENKEN" geïntroduceerd. Met een muziekje en een spannend spelletje galgje moesten de kinderen raden over welk het onderwerp het deze keer zou gaan. Aansluitend hebben de kinderen in tweetallen de poster met bekeken en nagedacht over welk deel hen het meeste aansprak. Ook de huiswerkopdracht is besproken en meegegeven.

Project Feesten en Herdenken

In elke projectweek staan verschillende filosofische vragen centraal. In projectweek 1 hebben we in de klas de volgende vragen behandeld: *Hoe word je lid van een groep? Geef een aantal voorbeelden. Welke groepen zijn belangrijk voor je en waarom?* Ook hebben we het **in projectweek 1** gehad over lunaire, lunisolaire en solaire kalender. Pittige stof! Bij de lunaire kalender is er verband gelegd met de jaargetijden. De opdracht die daar opvolgde had hier ook mee te maken: de kinderen moesten in tweetallen een Keynote presentatie maken waarin ze lieten zien wat de link was tussen de jaargetijden en één van de feesten genoemd op de projectposter. Dit mochten ze even kort aan elkaar presenteren. Met alle feesten en partijen voor de deur hoort er natuurlijk ook wat versiering in de klas. Een mooie, zelfgemaakte Sintslinger was het resultaat.

In **projectweek 2** hebben we verder gefilosofeerd door na te denken over hoe verschillende groepen ervoor zorgen dat ze een groep blijven. In tweetallen hebben de kinderen een poster gemaakt over geboorte, verjaardag en trouwdag dit gerelateerd aan een werelddeel en daarin dan specifiek aan een land. De verschillende bevindingen zijn met elkaar besproken.

Project Feesten en Herdenken

In **projectweek 3** hebben we een super leuke tekenles gehad geïnspireerd door Wayne Thiebaud. Er werd door iedereen een lekkere taart getekend, maar met focus op symmetrie: er moest een ontbrekend stukje in de taart zitten! Het lastige deel waren die parallelle lijnen voor het ontbrekende stukje. Er is met krijt gewerkt op zwart papier. Tijdens de rekenles zijn er feestgerechten opgezocht. Hierbij moesten de kinderen het recept aanpassen van 4 naar 10 en 16 personen. Ook hebben de kinderen een mooi Sinterklaaslied gemaakt. De opdracht was om op zelf een Sintlied te maken; op een bestaande melodie maar wel met eigen tekst! Er zijn een paar echte hits geboren! Ook hebben we gezellig Sint gevierd. Het was supergezellig en iedereen heeft hartstikke zijn best gedaan om er iets mooi van te maken.

Op dit moment zitten we in **projectweek 4** en staat er iedere dag één geloof centraal. Via de tv serie heilige huisjes, leren we elke dag iets over het betreffende geloof. Met Juf Carla zal er komende week gewerkt worden aan kerstversieringen.

Positive Discipline

Kinderen hebben net als wij strategieën nodig om weer opnieuw de verbinding te maken met hun denkbrein.

Wat gebeurt er met jou als je super boos bent of extreem verdrietig of je heel onrechtvaardig behandeld voelt, en iemand blijft je 'prikken'? Het kan gebeuren dat we dan de controle verliezen en flippen. Er gebeurt iets in onze hersenen en we raken op dat moment het contact met onze prefrontale cortex (het denkbrein) kwijt. De prefrontale cortex is betrokken bij cognitieve en emotionele functies als beslissingen nemen, plannen, sociaal gedrag en impulsbeheersing. Je reageert dan met je zogenaamde 'primitieve hersenen', het limbische gedeelte van je hersenen en je hersenstam, deze zorgen voor het zogenaamde vlucht-, bevries- of vechtgedrag. We denken dan niet meer met ons denkbrein maar we vallen terug op ons reptielenbrein :-)

[Zie voor een goede uitleg het 2-minuten filmpje op YouTube van Dr. Daniel Siegel over het [Brein in je handpalm](#) en een iets uitgebreidere uitleg van 8 minuten: [Brein in je handpalm](#).]

We hebben als volwassenen tijd en inzicht nodig gehad om te ervaren dat we soms een gevoel hebben waar we misschien niet blij mee zijn, maar we kunnen daar mee om gaan op een manier waarmee we wél blij zijn. We hebben ons strategieën aangeleerd om weer kalm te worden, tot onszelf te komen, ons door het verdriet heen te slaan, het verdriet te ervaren, sterker te worden... etc. Denk maar eens na over je eigen strategieën, wat doe je zelf als je super boos bent of extreem verdrietig of je heel onrechtvaardig behandeld voelt? Tel je tot tien, ga je een blokje om, neem je een bad, lees je iets dat jouw rust geeft, ga je mediteren.... wat doe jij om weer 'jezelf te worden'?

Vaak verwachten we van onze kinderen dat ze dit ook kunnen. We geven hen goedbedoelde adviezen en zeggen dingen als: negeer het gewoon, tel maar tot tien, niet meer huilen het is nu over, je voelt je vanzelf beter, het is lang niet zo erg als dat je nu denkt etc....

Wat voor dingen zeg jij wel eens tegen je kind als het extreme gevoelens ervaart of wat werd er vroeger tegen jou gezegd?

Wat we ons moeten realiseren is dat kinderen net als wij tijd nodig hebben om te leren omgaan met hun gevoelens. Wij kunnen hen daarbij helpen en begeleiden door met hen te praten over hun gevoelens en nieuwsgierig te zijn naar hun eigen oplossingen.

Een van de dingen die we kunnen doen is het maken van een keuzewiel mét je kind

KEUZEWIEL MAKEN

Ga op een rustig moment zitten met je kind en vertel en leer hen dat wat ze voelen altijd goed is. En dat er manieren zijn om ermee om te gaan die henzelf en anderen niet schaden maar juist helpen.

Brainstorm met je kind samen manieren die voor hem of haar kunnen werken als het zich bijvoorbeeld heel boos voelt worden. Laat je kind de oplossingen tekenen of schrijven op een vel papier in de partjes van een cirkel en zo maakt hij of zij zijn eigen keuzewiel.

Vervolgens leer je hem of haar ermee werken door op het moment dat het nodig is te vragen of je kind misschien op zijn keuzewiel wil kijken om er iets uit te kiezen wat hem of haar op dat moment kan helpen.

In sommige klaslokalen hebben leerlingen individuele gelamineerde keuzewielen op hun tafeltje liggen als handige referentie voor het focussen op oplossingen.

Sommige scholen hebben zo'n keuzewiel geschilderd op het schoolplein of op prikborden gehangen. Het proces van het maken van het wiel en de visuele herinnering aan de beschikbare keuzes helpt leerlingen bovendien een gevoel van bekwaamheid en samenwerking te ervaren.

CURSUS

Wil jij graag meer weten over hoe je Positive Discipline thuis kunt gebruiken? Doe dan mee aan een [cursus Positive Discipline voor Ouders/ouwerouders](#). Binnenkort starten we weer via Skype

Deze nieuwsbrief is een regelmatige uitgave van het Leonardo-onderwijs Terneuzen

Leonardo-onderwijs Terneuzen valt onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van Onderwijsgroep Perspecto, Postbus 4, 4570 AA Axel.
Website: www.onderwijsgroeperspecto.nl